

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.*

Da ungdommens uddannelsesfond blev oprettet — ved loven af 7. juni 1952 — stod det alle klart, at den da givne bevilling kun var en begyndelse, og ved senere love i 1955, 1958 og 1960 har der derfor fundet reguleringer af bevillingen sted. Den væsentligste ændring fandt sted ved den nuværende lov af 1961, hvor beløbet forhøjedes til 71 mill. kr., der fordeler sig med 63 mill. kr. til studerende ved læreanstalter, seminarier og fagskoler, 4 mill. kr. til elever, der forbereder sig til studentereksamen, og andre 4 mill. kr. til refusion af de af kommunerne anvendte beløb til stipendier til elever over den undervisningspligtige alder under disses skolegang i 8. hovedskoleklasse, 9. klasse og den 3-årige realafdeling ved statsskoler, kommunale skoler, private eksamensberetigede skoler og friskoler.

Nu står man imidlertid over for en ny forøgelse, der stort set må betegnes som en ajourføring af fondens midler begrundet i stigningen i elevtallet ved de af fonden omfattede uddannelsesområder og i stigningen i de studerendes leveomkostninger.

Af lovforslaget vil det fremgå, at der med stigningen fra 4 til 7 mill. kr. for gymnasieelevernes vedkommende er tale om en større procentvis stigning i støttebeløbet end for de øvrige studiegrupperes vedkommende, og forøgelsen er også større, end elevtallets stigning i og for sig kan motivere. Når denne forholdsvis store forøgelse ikke des mindre søges, skyldes det, at forældrenes overvejelser vedrørende deres børns videre uddannelse i høj grad sker på dette trin, d. v. s. ved indgangen til gymnasiet. For 8.-9.-10. klasserne og realafdelingen sker der en forøgelse fra 4 til 6 millioner, idet man her må erindre, at de 6 millioner repræsenterer de 75 pct. af det sam-

lede støttebeløb. De resterende 25 pct. må betales af kommunerne, hvorved det samlede støttebeløb for denne gruppes vedkommende når op på 8 mill. kr.

Om forholdet lån—stipendier vil jeg indledningsvis sige, at der, hvad angår gymnasiets og folkeskolens elever, kun er tale om stipendier, og dette gælder både efter den gældende lovgivning og efter det fremsatte lovforslag.

For så vidt angår gruppen af elever ved videregående studier, sker der efter forslaget følgende ændring: støttebeløbet forøges med i alt 35 mill. kr. fordelt med 25 mill. kr. til lånesektoren og 10 mill. kr. til stipendiesektoren. Det vil sige, at det samlede støttebeløb derefter fordeler sig med 49 mill. kr. til stipendier og 49 mill. kr. til lån.

Efter den hidtidige ordning var der 39 mill. kr. til stipendier og 24 mill. kr. til lån.

Spørgsmålet om fordelingen mellem stipendier og lån af de midler, der stilles til rådighed for elever ved de videregående studier har været stærkt diskuteret i de senere måneder, og de meningsforskelligheder, der herunder er kommet frem, vil formentlig også vise sig under den forhandling, vi her i tinget skal have om tingene. Til belysning af de synspunkter, der kan anlægges på spørgsmålet, skal jeg anføre følgende.

Det er vist en ikke ualmindelig opfattelse, at den støtte, der ydes til studerende på de yngste alderstrin, fortrinsvis bør ydes i form af stipendier, da det netop for de yngste studerende kan føles som noget risikabelt at pådrage sig en lånebyrde. De yngste studerende, d. v. s. studerende inden for de korte uddannelser og elever på de tidligste trin af de længerevarende uddannelser, udgør imidlertid en meget stor andel af det samlede antal elever inden for ungdommens uddannelsesfonds områder. Blandt andet hænger dette sammen med, at der i de allerseneeste år har været en kraftig stigning i tilgangen til videregående studier, og denne øgede tilgang har indtil videre alene virket på de kortere uddannelser og de tidligste

[Undervisningsministeren.]

trin af de længerevarende uddannelser. Jeg kan således nævne, at ved fordelingen af midler fra fonden i skoleåret 1962-63 udgjorde ansøgninger fra elever på 1. årstrin ved Københavns universitet 46 pct. af samtlige ansøgere ved universitetet. Ca. to tredjedele af de fra studerende ved Københavns universitet fremkomne ansøgninger stammede fra 1. dels studerende, uanset at 2. og 3. dels studier strækker sig over et længere åremål end 1. dels studiet.

Uanset at der vel i og for sig ikke er tale om, at elever i de yngste aldersklasser udelukkende skal have tildelt støtte i form af stipendier, må man af det nævnte forhold dog drage den slutning, at den for tiden meget særprægede aldersfordeling for elever inden for de videre uddannelser taler for, at en væsentlig andel af den støtte, der ydes gennem fonden, må ydes i form af stipendier.

Man må herunder også erindre, at formålet med den støtte, der ydes, er at sikre, at enhver egnet kan få den uddannelse, han måtte ønske, uanset egne eller hjemmenes økonomiske forhold. I denne forbindelse spiller det en rolle — og det gælder ikke mindst for studerende, der stammer fra mindrebemidlede hjem — at man ikke for at gennemgå et studium må forudse at skulle pådrage sig en lånebyrde af helt urimeligt omfang.

På den anden side må man erindre sig, at de lån, der er tale om, ydes på meget favorable vilkår. Der er tale om rentefri lån, som skal afdrages over en 10 års periode, der først påbegyndes efter, at den pågældende uddannelse er gennemgået. Det er et forhold, som de studerende måske ikke altid er tilstrækkelig opmærksomme på, når de står over for at skulle vælge mellem støtte i form af disse lån eller at finansiere deres studium helt eller delvis ved arbejde i studietiden.

Som det vil erindres, udtalte jeg under forårets drøftelser vedrørende støtten til den studerende ungdom forståelse for den tanke, at en forøgelse af fondens midler fortrinvis skulle ske af den del, der ydes som lån. I statsministerens åbningstale i år blev der givet udtryk for en lignende tankegang.

Jeg må imidlertid erkende, at de undersøgelser, der må være forudsætningen for en gennemgribende ændring af denne lovgivning, endnu ikke har kunnet gennemføres — jeg har netop fået en bevilling til en sådan undersøgelse — og derfor indeholder det nu fremsatte lovforslag forhøjelse både af beløbet til lån og af beløbet til stipendier, omend forøgelsen er størst, for så vidt angår beløbet til lån. Forøgelsen med 35 mill. kr. tager sigte på finansåret 1964-65; man har dog fundet det rimeligt at foreslå en forhøjelse for indeværende finansår på 10 mill. kr., der tænkes fordelt med 5 mill. kr. til stipendier og 5 mill. kr. til lån.

Som det vil være det høje ting bekendt, møder man ofte kritik af fondens fordeling af støtten. Vi har tidligere i det høje ting drøftet denne kritik. Jeg har ved disse lejligheder understreget, at fonden og de under denne nedsatte stipendienævn er stillet over for en meget vanskelig opgave.

Det er for det første en vanskelighed, at fonden har måttet fordele et fast årligt beløb med en på forhånd fastlagt opdeling i lånemidler og stipendiemidler til uddannelsesområder, inden for hvilke elevtallet har været stærkt stigende. Der har inden for fondens område fundet en stigning sted på over 40 pct. i elevtallene, siden vi sidst reviderede loven om ungdommens uddannelsesfond. Tilmed har denne stigning i elevtallene været uensartet fra uddannelsesområde til uddannelsesområde. En yderligere vanskelighed er, at elevernes økonomiske trang stiller sig forskellig ikke blot fra uddannelsesområde til uddannelsesområde, men inden for det enkelte uddannelsesområde også fra uddannelsessted til uddannelsessted. Jeg kan således nævne, at der inden for seminarieområdet kan peges på steder, hvis elever har en langt større økonomisk trang end eleverne inden for andre seminarier. Alle disse forhold skal vurderes af fondens bestyrelse og de under fonden nedsatte centralnævn og stipendienævn, hvoraf nogle har ganske få elever inden for deres område og andre — som universiteterne og de højere læreanstalter — adskillige hundrede for ikke at sige tusinde elever, der ansøger om støtte.

Jeg tror, at alle, der har ansvar for fordelingen af fondens midler, gør sig de

[Undervisningsministeren.]

yderste anstrengelser for at nå frem til det bedst mulige resultat, men jeg har altså villet pege på, at det er store problemer, fondens administration er stillet over for i henseende til at sikre for det første, at der tages de individuelle forhold i betragtning, som loven forudsætter, og for det andet, at der alligevel bliver en vis ensartethed i henseende til, hvordan de uddannelsessøgende bliver behandlet.

Jeg anbefaler herved lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 16 medlemmer til det i sygeforsikringslovens § 9, stk. 3, omhandlede udvalg.

(Jfr. tidenden sp. 2108).

Valgt blev: *Bladt, Andreas Hansen, Boye Hansen, Aage Knudsen, Waldemar Laurssen, Niels Mørk, Rudy Schrøder, Grethe Philip, Thisted Knudsen, Conrad Kofoed, Peter Larsen, Jacob Sørensen, Ninn-Hansen, Clara Munck, Ellen Strange Petersen og Skråppenborg-Nielsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om børne- og ungdomsforsorg.

Valgt blev: *Astrid Skjoldbo, Albertsen, Dupont, Lis Groes, Qvist Hansen, Bjørn Krogh, Niels Mørk, Elna Syvertsen, Grethe Philip, Søren Andersen, Foged, Ejner Kristensen, Ellen Poulsen, Vestergaard Poulsen, Clara Munck, Gertie Wandel og Vivike.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden [af Gottschalck-Hansen, Axel Kristensen m. fl.].

Valgt blev: *Ove Hansen, K. B. Andersen, Holger Eriksen, Erhard Jakobsen, Kai Jensen, Peter Nielsen, Carl Petersen, Retoft, Helge Larsen, Axel Kristensen, Jens Chr. Christensen, Foged, Viggo Hauch, Gott-*

schalck-Hansen, Poul Møller, Thestrup og Herluf Rasmussen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser.

(Lovforslaget (nr. 74) findes i tillæg A. sp. 773, fremsættelsen i tidenden sp. 1987).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lund Jensen: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det foreliggende lovforslag, som jo kun går ud på at forlænge loven om arbejdstageres opfindelser i 2 år, og det kan jeg på mit partis vegne fuldt ud give tilslutning til.

Da vi i 1959 havde denne lov til behandling, blev der fra alle sider i det høje ting givet udtryk for ønsket om at nå frem til en ensartet lovgivning i de nordiske lande. Man ventede blot på resultatet af arbejdet i den fællesnordiske patentkommission, før man tog fat på opgaven. Som den højtærede handelsminister nu har oplyst i sin fremsættelsestale, kan den nordiske betænkning ventes at foreligge i meget nær fremtid, hvorefter vi forhåbentlig hurtigt kan komme i gang med en revision af hele patentlovgivningen på fællesnordisk basis, herunder denne lov.

Jeg kan som sagt give fuld tilslutning til den højtærede handelsministers lovforslag, og hvis der ikke fra anden side fremsættes ønske derom, agter jeg ikke at foreslå udvalgsbehandling.

Conrad Kofoed: Der er redegjort for, hvorfor det foreslås at udsætte revisionen af loven til 1965-66, og jeg kan på mit partis vegne tiltræde lovforslaget derom. Der er jo, som det er oplyst, forhandlinger i gang mellem de nordiske lande med henblik på en fælles nordisk lovgivning om patenter, og da det endvidere er oplyst, at den nugældende lov om arbejdstageres opfindelser har fungeret godt, kan jeg ligeledes på mit partis vegne anbefale, at lovforslaget fremmes uden udvalgsbehandling.

Knud Thomsen: Mit parti kan også tilslutte sig det foreliggende lovforslag om at